

*Explanatory report
CETS 012-013
Bosnian
Unofficial version*

Privremeni sporazumi u vezi sistema socijalnog osiguranja (ETS br. 12) (ETS br. 13)

Izveštaj sa objašnjenjima

Predgovor

1. Nakon pristupanja zemalja koje nisu članice Evropske unije Vijeću Evrope, došlo je do obnavljanja interesovanja za evropske privremene sporazume o socijalnom osiguranju (ETS br. 12 i 13). Ovi sporazumi predstavljaju prvi korak u pravcu boljeg usklađivanja zakonodavstva o socijalnom osiguranju između ugovornih strana tako što osiguravaju jednak tretman državljanima jedne ugovorne strane i državljana drugih ugovornih strana u okviru nacionalnog zakonodavstva i omogućavaju proširivanje prava na beneficije koja proizlaze iz bilateralnih ili multilateralnih konvencija o socijalnom osiguranju zaključenih između dvije ili više ugovorne strane na državljane svih ugovornih strana.
2. Komitet eksperata za koordinaciju na području socijalnog osiguranja (CS-CR) sastavio je ovaj izvještaj sa objašnjenjima u nadi da će najnoviji komentari na odredbe privremenih sporazuma olakšati njihovu ratifikaciju od strane država koje za njih pokazuju interes. Cilj ovih opaski je da omoguće bolje razumijevanje odredbi sporazuma i razloga za uključivanje tih odredbi.
3. Prilikom pripreme ovog izvještaja sa objašnjenjima uzeti su u obzir glavni događaji do kojih je došlo na području usklađivanja socijalnog osiguranja na međunarodnom planu od vremena pripreme privremenih sporazuma, kao što je stupanje na snagu Evropske konvencije o socijalnom osiguranju (ETS br. 78) i primjene Regulative (EEC) br. 1408/71.

I. Uvod

4. Datum nastanka Evropskih privremenih sporazuma veže se za preporuku koju je usvojila Konsultativna skupština na svom prvom zasjedanju 6.9.1949. godine o ulozi Vijeća Evrope na polju socijalnog osiguranja, u kojoj je skupština zatražila od država članica da se "rukovode akcijom koja je već preduzeta putem bilateralnih odnosno regionalnih sporazuma kako bi pripremile jedinstveno zakonodavstvo u vidu multilateralnog sporazuma koji bi bio u potpunosti primjenjiv na državljane drugih zemalja" (1). Skupština je tako predložila jednak tretman u pogledu socijalnog osiguranja za državljane svih država članica.

5. Komitet ministara je prvo razmotrio mogućnost da se odredbe multilateralne konvencije o socijalnom osiguranju, potpisane 7.11.1949. godine u Parizu od strane pet zemalja potpisnica Briselskog sporazuma (2) prošire na sve države članice. Zbog složenosti problema, Komitet ministara je odlučio da sazove Komitet eksperata za socijalno osiguranje. Na svom prvom sastanku, Komitet eksperata je došao do zaključka da se ne bi moglo postići ovo proširivanje, te je prema tome, kao privremenu mjeru, predložio zaključivanje privremenih multilateralnih sporazuma.
6. Smatrajući da bi nekim državama članicama bilo teško ratificirati tekst koji bi tretirao sve aspekte socijalnog osiguranja, Komitet eksperata je, uz tehničku pomoć Međunarodne organizacije rada, pripremio dva odvojena sporazuma.
7. Prvi privremeni sporazum (br.12 u seriji sporazuma Vijeća Evrope) obuhvata starosne, invalidske i porodične penzije (beneficije) (3). Drugi privremeni sporazum (br.13 u seriji sporazuma Vijeća Evrope) obuhvata naknade za bolovanje, porodijsko odsustvo, nezaposlenost, povrede na radu, naknade za slučaj smrti i porodične doplatke (4).
8. Uz svaki od ovih privremenih sporazuma postoji i protokol kojim se važenje odredbi proširuje i na izbjeglice prema definiciji datoj u Konvenciji o statusu izbjeglica, potpisanoj u Ženevi 28.7.1951. godine. Aneksi I i II uz svaki od sporazuma definiraju sisteme socijalnog osiguranja i bilateralne i multilateralne sporazume na koje se primjenjuju. Aneks III svakog od sporazuma daje spisak ograda od strane ugovornih strana.
9. Privremeni sporazumi bili su potpisani 11.12.1953. godine i stupili su na snagu 1.7.1954. godine. Protokoli uz obe sporazume bili su također potpisani 11.12.1953. i stupili su na snagu 1.10.1954. godine.
10. Kao što im i samo ime kaže, privremeni sporazumi bili su u početku zamišljeni kao privremena mjera. Shodno tome, kada je bila pripremljena Evropska konvencija o socijalnom osiguranju (5) bili su uzeti u obzir i privremeni sporazumi koje je ona trebala da zamijeni u odnosima između ugovornih strana. Član 76. pomenute Konvencije predviđa da će "od dana stupanja na snagu ove Konvencije, u odnosima između ugovornih strana prestati da se primjenjuju odredbe Evropskog privremenog sporazuma i njegovog protokola".
11. Međutim, odredbe privremenih sporazuma će i nadalje biti primjenjive u odnosima između država koje nisu ratificirale Konvenciju, kao i između tih država i ugovornih strana Konvencije. U svakom slučaju, stupanje na snagu Evropske konvencije između dviju država članica neće umanjiti prava državljana ugovorne strane privremenih sporazuma koja nije ratificirala ovu Konvenciju.
12. Međutim, tokom posljednjih godina, pristupanje Vijeću Evrope onih evropskih država koje nisu članice Evropske unije (prvenstveno zemalja centralne i istočne Evrope) dovelo je do obnavljanja interesovanja za privremene sporazume kod tih zemalja i obnovila je njihovu relevantnost.

II. Opšti principi privremenih sporazuma

13. Svaki od sporazuma, u okviru vlastitog polja primjene, realizira slijedeće glavne principe:

a. jednak tretman u odnosu na zakone i propise o socijalnom osiguranju vlastitih državljana i državljana drugih strana ugovornica u okviru svake zemlje koja je ugovorna strana.

b. Proširivanje na državljanu svih ugovornih strana prednosti koje proizlaze iz bilateralnih ili multilateralnih konvencija o socijalnom osiguranju, zaključenih između dvije ili više ugovornih strana.

14. Član 1. svakog sporazuma utvrđuje materijalni predmet ugovora. Član 2. utjelotvoruje princip jednakosti tretmana i navodi uslove za tu jednakost. Član 3. utjelotvoruje princip proširivanja prednosti koje proizlaze iz postojećih bilateralnih i multilateralnih konvencija. U odnosu na sisteme socijalnog osiguranja bez uplate doprinosa ovi principi se primjenjuju tek nakon određenog perioda čekanja, koji se smatraju neophodnim i razumnim, s obzirom na činjenicu da se beneficije u okviru takvih sistema plaćaju u potpunosti iz javnih fondova.

15. Ovi sporazumi se ne primjenjuju na javnu (državnu) pomoć, posebne sisteme za državne službenike ili beneficije koje se isplaćaju na ime ratnih povreda ili povreda nastalih u toku strane okupacije.

16. Prilikom sastavljanja ovih sporazuma, utvrđeno je da je potrebno omogućiti ugovornim stranama pravo da se suzdrže od od primjene nekih odredbi u pogledu primjene principa jednakosti tretmana na sisteme socijalnog osiguranja u pitanju i u pogledu na bilateralne i multilateralne konvencije na koje se odnose ovi sporazumi. Isto tako, svaka nova država članica koja ratificira ove sporazume može koristiti pravo da formulira svoje suzdržavanje od primjene odredbi.

17. Svaki od tri aneksa čini sastavni dio svakog od privremenih sporazuma. Aneks I utvrđuje sisteme na koje se sporazum odnosi, Aneks II navodi bilateralne i multilateralne konvencije o socijalnom osiguranju zaključene između ugovornih strana na koje se sporazum odnosi, a Aneks III sadrži ograde u odnosu na primjenu koje su izrazile ugovorne strane.

18. Proširenje važenja sporazuma na izbjeglice: uz svaki od sporazuma postoji i protokol kojim se važenje odredbi proširuje na izbjeglice kao što su definirane u žeevskoj konvenciji o statusu izbjeglica od 28.7.1951. godine.

III. Detaljni komentari o privremenim sporazumima

19. Izuzev članova 1, 2. i 3. odgovarajući članovi ova dva sporazuma su identični. Čak se i prva tri člana u velikoj mjeri podudaraju. Zbog toga će se posebne opaske o svakom od sporazuma davati samo tamo gdje je to neophodno.

Član 1.

20. Član 1. svakog sporazuma nabroja vrste beneficija na koje se taj sporazum odnosi. Ova dva sporazuma su zamišljena tako da pokriju cijelo područje socijalnog osiguranja, uključujući sisteme sa uplatom i bez uplate doprinosa. Međutim, sporazumi predviđaju različitu primjenu kod sistema sa doprinosima i sistema bez doprinosa.

21. Naknade za slučaj smrti, invalidske i porodične penzije na osnovu zakonske regulative o sistemu osiguranja za slučajeve povrede na radu, ne nalaze se u Privremenom sporazumu br. 12 zbog toga što te slučajeve pokriva Sporazum br. 13.

22. Državna (javna) pomoć, posebni sistemi za državne službenike i beneficije za žrtve rata ili okupacije isključeni su iz materijalnih predmeta ovih sporazuma. U sporazumima se ne daje bilo kakva definicija izraza "pomoć". Međutim, prema članu 2. a. i Evropske konvencije o socijalnoj i zdravstvenoj pomoći, "pomoć, u odnosu na svaku ugovornu stranu, znači svaku pomoć koja se daje prema zakonima i propisima na snazi na bilo kojem dijelu teritorije ugovorne strane prema kojoj se osobama bez dovoljno sredstava daju sredstva za život i njega koju zahtijeva njihovo stanje, osim penzija koje se ne zasnivaju na sistemu doprinosa i beneficija koje se isplaćuju u odnosu na povrede u ratu izazvane stranom okupacijom".

Stav 1.

23. U sporazumima se ne daje bilo kakva definicija izraza "socijalno osiguranje" i "zakoni i propisi". Međutim, predmet ovih sporazuma u ovom pogledu određuje se podstavovima stava 1. i spiskom zakona i propisa sadržanih u aneksu I (vidi dalje komentare na član 7.).

Stav 2.

24. U sporazumima se ne daje bilo kakva definicija sistema zasnovanih na doprinosima i onih koji nisu zasnovani na doprinosima. Međutim, moguće je pozvati se na član 1. y Evropske konvencije o socijalnom osiguranju, prema kojoj sistem zasnovan na doprinosima znači "sistem koji predviđa beneficije, čija dodjela zavisi bilo od direktnog finansijskog učešća osiguranih ili njihovih poslodavaca, bilo od nekog perioda radnog angažmana na osnovu kojeg se mogu kvalificirati", a sistem koji nije zasnovan na doprinosima znači "sistem na osnovu kojeg dodjela beneficija ne zavisi od direktnog finansijskog učešća osiguranih ili njihovih poslodavaca, niti od perioda radnog angažmana na osnovu kojeg se mogu kvalificirati".

Stav 3.

25. Ovim stavom se pojašnjava da izraz "beneficija" obuhvata svako povećanje ili dodatak uz beneficiju.

Stav 4.

26. Prilikom izrade sporazuma, pojavilo se pitanje definicije izraza "državljana" i "teritorija", koji se koriste na mnogim mjestima u ovim sporazumima. Zbog poteškoća i pravne i političke prirode u nalaženju definicija ovih izraza, odlučeno je da ove termine treba da definiira svaka ugovorna strana u izjavi koju će dostaviti Generalnom sekretaru radi daljeg saopštavanja drugim ugovornim stranama.

Član 2.

Stav 1.

27. U ovom stavu ugrađen je princip jednakog tretmana državljana ugovornih strana i u njemu se izlažu uslovi u pogledu beneficija koje pokriva svaki od sporazuma.

28. Općenito je pravilo da osoba u pitanju mora da ima mjesto boravišta ili prebivališta na teritoriji jedne od ugovornih strana, ali za određene beneficije ta osoba mora da ima mjesto boravišta ili prebivališta na teritoriji ugovorne strane od koje potražuje te beneficije. Budući da sporazumi ne definiraju izraz "mjesto boravišta" ili "mjesto prebivališta", svaka strana treba da da tumačenje ovih izraza.

29. Privremeni sporazum br. 12 : Iz člana 2, stav 1. c. slijedi da će jednak tretman biti primijenjen u odnosu na starosne, invalidske ili porodične penzije zasnovane na doprinosima čak i onda kada korisnik boravi na teritoriji bilo koje od drugih ugovornih strana, kada god se ove beneficije koje se daju državljanima izvoze u datu drugu državu ugovornicu. Međutim, u pogledu utvrđivanja prava na beneficije, uslovi koji se odnose na prebivalište mogu biti strožiji za invalidske penzije nego za druge beneficije koje pokriva ovaj ugovor, budući da se jednak tretman mora osigurati samo ukoliko je potražitelj imao stalno prebivalište u datoj zemlji u vrijeme nastanka događaja na osnovu kojeg se traži invalidska penzija.

30. U pogledu beneficija u okviru sistema koji nisu zasnovani na doprinosima, pravo na jednak tretman se može ograničiti na osobe koje su od svoje dvadesete godine boravile ukupno petnaest godina na teritoriji ugovorne strane koja treba da pruži tu beneficiju, koja su imala stalno prebivalište najmanje pet godina u vrijeme kada potražuju tu beneficiju i koje će i dalje nastaviti da prebivaju na teritoriji te ugovorne strane.

31. Privremeni sporazum br. 13: Glavno pravilo, koje se odnosi na sve beneficije, osim na one u vezi sa ozljedom na poslu, sastoji se u tome da osoba u pitanju mora imati stalno prebivalište na teritoriji ugovorne strane od koje potražuje datu beneficiju.

32. Osim gorepomenutog općenitog pravila, predviđen je i dodatni zahtjev da su se događaji na osnovu kojih se potražuju naknade u vezi bolovanja, trudničkog bolovanja ili nezaposlenosti morali desiti nakon što je osoba u pitanju postala osoba sa stalnim prebivalištem u datoj zemlji.

33. U pogledu beneficija u okviru sistema koji nije zasnovan na doprinosima, izuzev naknada za povrede na radu, predviđeno je da je podnosilac zahtjeva morao boraviti najmanje šest mjeseci na teritoriji gdje podnosi zahtjev.

34. Upućivanje na član 9. u članu 2. oba sporazuma ukazuje da jednakost tretmana može biti predmetom suzdržavanja od primjene (vidi falje komentare na član 9.).

Stav 2.

35. Ovaj stav posebno pokriva one slučajeve gdje pravo na beneficije nije zasnovano na državljanstvu već na mjestu rođenja.

Stav 3.

36. Član 2. Privremenog sporazuma br.13 ima i treći stav koji se odnosi na pravljenje razlika na osnovu državljanstva, gdje pravo na beneficiju ovisi o državljanstvu djeteta.

Član 3

37. U ovom članu ugrađen je drugi glavni princip ova dva sporazuma: proširivanje prava na pogodnosti koje proizlaze iz bilateralnih i li multilateralnih konvencija o socijalnom osiguranju zaključenih između dvije ili više strana ugovornica na državljane svih strana ugovornica. Ovaj član je identičan u oba sporazuma, izuzev u dijelu koji se odnosi na period boravka koji se zahtijeva u okviru sistema koji nije zasnovan na doprinosima. Razlika između ova dva sporazuma u tom pogledu je ista kao i ona u

pogledu primjene principa jednakog tretmana (vidi komentare na član 2.). Upućivanje na član 9. i ovdje ukazuje na mogućnost suzdržavanja od primjene.

38. Postoji znatan broj bilateralnih konvencija o socijalnom osiguranju koje su na snazi, a koje su zaključene između država članica. Njima se, između ostalog, propisuje zadržavanje stečenih prava i prava čiji je postupak stjecanja u toku u slučajevima kada se neka osoba seli iz jedne u drugu zemlju, a posebno u vezi s povezivanjem perioda staža osiguranja u svrhu utvrđivanja prava na beneficije i obračunavanje iznosa beneficija koje se duguju. U odnosu na osobe koje su predmet ovih konvencija, one se mogu ograničavati na državljane obje strane ugovornice. Proširivanje predviđeno članom 3. ovih sporazuma relevantno je samo ukoliko data bilateralna konvencija nije već primjenjiva na državljane drugih država.

39. Važnost ovih sporazuma u tom pogledu najbolje se može pokazati na primjeru: država A i država B, koje su strane potpisnice ovih sporazuma, zaključile su bilateralnu konvenciju gorepomenute vrste. Ukoliko državljanin bilo koje druge države koja je strana potpisnica privremenih sporazuma dolazi na rad u državu A, on će biti osiguran na istoj osnovi kao i državljanin te države. Ukoliko nakon nekog vremena pređe u državu B, on ne samo da će biti tretiran isto kao i državljanin države B, nego će se također moći pozvati na bilateralnu konvenciju zaključenu između A i B, tako da će moći iskoristiti sve pogodnosti koje proizlaze iz bilateralnog sporazuma.

40. Član 3. se također primjenjuje na multilateralne konvencije zaključene između nekih od strana ugovornica i drugih država, pod uslovom da se time ne nameću bilo kakve dodatne obaveze državama koje su treća strana.

Član 4.

41. Ovaj član se odnosi na situacije gdje se ranije nisu isplaćivale beneficije ili su bile suspendirane iz razloga koji su se odnosili na državljanstvo ili mjesto boravka osoba u pitanju. U takvim slučajevima, a na zahtjev tih osoba, te beneficije se mogu isplatiti ili njihovo plaćanje ponovo uvesti od dana stupanja na snagu ovih sporazuma u svim stranama ugovornicama na koje se to odnosi. Zahtjevi se moraju podnijeti u roku od godinu dana. U slučaju propuštanja ovog roka, beneficije se moraju dodijeliti ili ponovo uvesti najkasnije od dana podnošenja zahtjeva.

Član 5.

42. Ovim se članom garantira da prilikom ratifikacije privremenih sporazuma neće doći do ograničavanja bilo kojeg od stečenih prava.

Član 6.

43. Ovim se članom jasno kaže da se sporayumi ne primjenjuju na domaće zakone i druge propise koji se odnose na izbor osoba u koje upitavaju sistemima socijalnog osiguranja.

Član 7.

44. Uzeti zajedno, Aneks I privremenog sporazuma br.12 and Aneks I privremenog sporazuma br.13, trebali bi da sadrže spisak svih sistema socijalnog osiguranja, bez izuzetka, u svakoj od ugovornih strana. Prema tome, na spisku se trebaju naći čak i oni sistemi socijalnog osiguranja za koje vlada ne želi da se na njih primjenjuju ovi sporazumi, ali se u takvim slučajevima može ograditi i suzdržati od njihove primjene. Namjera Aneksa I nije da detaljno navodi razne zakone i propise, nego samo da prikaže različite sisteme koji se odnose na socijalno osiguranje. Prema tome, ukoliko se neki novi zakon ili propis odnosi na sistem koji se već nalazi na spisku u Aneksu I i ne mijenja prirodu sistema, onda nije neophodno obavijestiti Generalnog sekretara Vijeća Evrope o takvom zakonu ili propisu.

45. Aneks I trebao bi takođe za svaki sistem da ukaže da li se radi o sistemu zasnovanom na plaćanju doprinosa ili ne, kao što to prikazuju ugovorne strane.

Član 8.

46. Aneks II obuhvata sve bilateralne i multilateralne konvencije na koje se primjenjuje član 3. Bilateralne i multilateralne konvencije kojima se samo predviđa jednakost tretmana nisu uključene u Aneks II. Bilateral or multilateral conventions which provide only for equality of treatment, are not included in Annex II.

Član 9.

47. Ovim članom omogućava se ugovornim stranama da naprave ograde kojima se ograničava puna primjena principa ugrađenih u sporazume, bilo u odnosu na izvjestan sistem socijalnog osiguranja ili u odnosu na određenu bilateralnu ili multilateralnu konvenciju. Takve ograde se mogu napraviti na dan potpisivanja ili nekog kasnijeg datuma u vezi sa obaviješću o bilo kojem novom zakonu, propisu ili konvenciji.

48. Ograde kojima se strane suzdržavaju od primjene navedene su u Aneksu III.

49. Svaka ugovorna strana može u cijelosti ili djelimično povući ogradu koju je napravila na način opisan u stavu 3.

Član 10.

50. Ovim članom se definira pravni status aneksa. Što se tiče postupaka za izmjene i dopune aneksa, vidi odgovarajući član 7., stav 2., član 8., stav 2. i član 9., stavove 2. i 3. privremenih sporazuma.

Član 11.

51. Stav 1. predviđa mogućnost sklapanja aranžmana između nadležnih organa ugovornih strana u svrhu provedbe ovih sporazuma, mada se potreba za tim nije nikada pojavila.

52. U pogledu rješavanja sporova u vezi tumačenja ili primjene sporazuma, stav 2. predviđa da će ih nadležni organi ugovornih strana prvenstveno nastojati riješiti međusobnim pregovorima.

53. Stavovi 3. i 4. odnose se na slučajeve gdje spor nije bilo moguće riješiti putem pregovora predviđenih stavom 2.

Član 12.

54. Ovaj član predviđa da će čak i ona ugovorna strana koja otkaže sporazume poštovati prava stečena na osnovu njih. Posebno upućivanje na pravo korisnika da prima beneficije prema zakonima i propisima jedne od ugovornih strana dok boravi na teritoriji druge ugovorne strane odnosi se na naknade za povrede na radu i na starosnu, invalidsku ili porodičnu penziju stečenu u okviru sistema zasnovanog na plaćanju doprinosa.

55. Pitanje prava koja su bila u toku postupka stjecanja u vrijeme kada otkazivanje sporazuma stupa na snagu može se riješiti posebnim sporazumima između zainteresiranih ugovornih strana. Ukoliko se takvi sporazumi ne zaključe, koristi se princip da će se odredbe sporazuma koji je bio otkazan i dalje primjenjivati na periode staža osiguranja i ekvivalentne periode koji se završe prije dana kada to otkazivanje stupa na snagu.

Član 13.

56. Odredbe ovog člana općenito odgovaraju standardnom modelu završnih odredbi usvojenom od strane Komiteta ministara Vijeća Evrope.

Član 14.

57. Ovaj član predviđa mogućnost da države koje nisu članice Vijeća Evrope pristupe ovim sporazumima na poziv Komiteta ministara i utvrđuje postupak koji se koristi u tom slučaju.

Član 15.

58. Ovaj član sadrži standardne odredbe o obavijestima koje Generalni sekretar šalje o važnim informacijama koje je primio u skladu sa odredbama ovih sporazuma.

Član 16.

59. Mada se sporazumi zaključuju na početni period od dvije godine, nije potrebno preduzimati nikakav pozitivan čin kako bi ostali na snazi neograničeno vrijeme, iz godine u godinu. Sa druge strane, država koja više ne želi da bude obavezana sporazumima mora preduzeti pozitivan korak njihovog otkazivanja, a postupak otkazivanja je iz praktičnih razloga tako uređen da otkazivanje uvijek stupa na snagu nakon isteka bilo početnog dvogodišnjeg perioda ili jednogodišnjeg perioda nakon toga.

IV. Komentari na protokole uz sporazume

60. Član 1. svakog od protokola definira šta se podrazumijeva pod izrazom „izbjeglica” i koristi definiciju iz Konvencije o statusu izbjeglica potpisane u Ženevi 28.7. 1951. g.
61. Član 2. propisuje da se odredbe ovih sporazuma primjenjuju pod istim uslovima pod kojima se primjenjuju na državljane ugovornih strana, pod uslovom da se član 3. sporazuma odnosi samo na izbjeglice u slučaju da su ugovorne strane sporazuma na koje se taj član odnosi ratificirale protokol uz sporazum u pitanju ili su mu pristupile.
62. Odredbe člana 3. odgovaraju završnim odredbama sporazuma.

ANEKS

Tabele koje prikazuju koje su zemlje potpisale i ratificirale sporazume br. 12, 12A i 13, mogu se naći na web site-u Ureda za sporazume Vijeća Evrope
<http://conventions.coe.int>

Bilješke :

- (1) Prva sjednica, 1949: Doc. 79; I, 3
- (2) Ova konvencija, koju su potpisale Belgija, Francuska, Luksemburg, Nizozemska i Velika Britanija, garantirala je jednak tretman državljanima ugovornih strana prilikom primjrne odgovarajućeg zakonodavstva u vezi socijalnog osiguranja i povezivala je bilateralne konvencije zaključene između strana ugovornica ovog međunarodnog sporazuma.
- (3) Zvanični naziv sporazuma je: Evropski Privremeni sporazum o sistemima socijalnog osiguranja koji se odnose na starosnu, invalidsku i porodičnu penziju.
- (4) Zvanični naziv sporazuma je: Evropski Privremeni sporazum o socijalnom osiguranju osim sistema starosne, invalidske i porodične penzije.
- (5) Evropska Konvencija o socijalnom osiguranju stupila je na snagu 1.3.1977. g. i do 31. 12. 1999. g. bila je ratificirana od strane Austrije, Belgije, Italije, Luksemburga, Nizozemske, Portugala, Španjolske i Turske.